

R i m i - P ä i w ä,

elli

H y w ä E l ä m ä H o w i s s a,

j o n g a o n k i r j o i t t a n u t j o u t i l a a n a

J A K . J U T E I N I .

W i i p u r i s s a,

U n d . C e d e r w a l l e r i n K i r j a - p a i n o s t a

w u o n n a 1 8 2 4 .

Esi - puhe.

Mikä ei tule sydäimestä, ei se koske sydämeen. Tämä Nimi-päivä on tehty hartaudesta järkeä ja hywynyttä kohtaan, tämän pitäisi sen tähden jotakin hyvää vaikuttaman; waan ei se ole minun asiani — — — tunnustakon lusia vaikutuksen.

Kiemu ja rawindo,
suloinen sowindo
syndywät työstä ja tunnosta meille!

Toisessa paikassa Suomen maassa,
saaristoisen meren rannalla ja kalai-
sen Kymin waiheella oli Howi, hywin
rakennettu, woimakas ja hywässä huu-
dossa yli koko Kulma-Kunnan.

Maantie käwi länsi-pohjan puolelta
Howia korkean ja kallion sekaisen wuo-
ri-seinän siwuitse, ja toisella puolella o-
liwat pellot ja niitut, joita Kymin haa-
rat, siileästi mereen wuotawaiset wirrat,
höyry-nesteellänsä wirwoittiwat, ja jotka
wuosittain runsaan hedelmän kandoiwat.

Salko- ja hirsi-metsätkin oliwat Ho-
win ympärillä niin kuin kauniit Puu-
tarhat, ja itse Puu-tarha, Rawindo-
sarkoinensa, oli werraton kuin Paratii-
si, ei Ulko-maan hedelmättömillä puilla,
waan menestywäisillä kaskwannoilla ja

ruoka-aineilla täytetty. Huwitus ja hyödytys olivat tässä yhdistettyinä.

Howissa elivät sekä Isändä että Alusta hyvästi ja hyvässä suosiossa. Isändä rakasti oikeutta ja toimea, Alusta ahkeruutta ja siivollista elämää. Siitä syndyi siunaus hätäyndyneengin hyväksi ja orpoen onneksi.

Siehen aikaan Kesä-Kuussa, kuin ulko-työt ovat helpommallansa, lähetsyi Isännän nimi-päiwä, jonga sananlasku oli: ei ihminen ole luotu ainoastansa elämään, vaan myös suloiseen nautindoon ihmisten kesken.

Howin Emändä, jonga lempeys ja ystäwällinen käytös alhaisiakin kohtaan oli werraton, niin kuin Isännängin hywyyks, wiisaus ja rehellisyys, tahtoi Puolisonsa nimi-päiwää iloisesti wietää, jonga tähden hän, Isännän tietämätä, hälle hyväksi huomioiksi, (*) walmisti kes-

---

*) Huomio: surprise, ett oförmöbade warseblifwande.

tin ja kutsui vieraita, andoi myös koko Alustan sekä Saloen että Torppain isännät ja emännät kutsua Howiin päivälliselle tätä juhlaa viettämään.

Vieraat kokouduivat, mutta J. Sändä, joka ei kestänyt tietänyt, oli mennyt metsään kävelemään pysy olalla, eikä joutunut kotia päivälliselle. Sändä odotellaan, hänestä haastetaan ja händä kiitellään joka asian haaraassa. Paawali, vanha Torppari, mainitsi: Tämä Herra on hyvä, eikä wertaista löydy. Minä vanha mies olen maa-ilmaa koetellut ja taidan sen sanoa. Kuka sillä tavalla kuin hän holhoo ja auttaa Alustaansa? Se on testi, terveitä köyhiä ei hän rakasta, eikä niitä, joiden enemmästi on oma syy köyhyyteensä; mutta viheliäisille on hän avullinen ja erpo-lasten isä. Tuolla te, sanoi hän, osoittain formellansa ikkunasta lapsia kohden, jotka kartanolla juhla-vaatteissa leikkivät, itse näette lapsi-joukon, isättömän ja äidittömän, jota hän Howissansa kasvattaa, ja antaa opettaa sekä rehellisyyteen että kiitollisuuteen Jumalaa ja ihmisiä kohtaan.

Mutta mitä warten, sanoi yksi Herroista, andaa hän opettaa heitä kirjotus-konstiin ja luku-laskuun? hän kaswattaa heitä kuitengin työ-mieheksi, waan ei Herroiksi, ja Herran sekainen työ-mies on ilkeämpi kuin leiwaton Herra, joka työtä häweten on nälkäinen.

Paawali wastasi: ne konstit owat tarpeelliset työ-miehillekin, hywä Herra! Opetelmaisssa niitä ei suuri aika turhaan wiety, waan sen jälkeen töissä ja toimituksissa niiden kautta paljon aikaa lyhennetään, koska asiat ja neuvot kirjoituksen avulla waiwata muistossa pysywät ja räkningit luku-laskuissa pikaisesti päätetään. Rehellisyys ihmisiä ja kiitollisuus Jumalaa kohtaan on myös werraton asia.

Ennen minä, sanoi toinen Herra pillalla, olisin lähettänyt tuongin poikajoukon, kuin tuolla koirain kanssa leikitsi, paimeniksi ja lamburiksi, ennen kuin minä heitä Howissa syöttäisin ja heille ruoka-lukuja opettaisin, jotka owat wanhan aikaisia juttuja.

Talon-poika, rehellinen mies, Israeli nimellä, joka händä lähin seiso, ja pilan ymmärsi, vastasi: Herra, jos on ruoka-luku wanhan aikainen, niin on ruokakin vielä wanhemb, ja kiitos Jumalalle ravinnon edestä on suloinen tap, joka sieluakin wirwoitta. Hyvät Herrat! te olette wiisaita miehiä, mutta ei kaikki teidän tapanne sowi meikäläisille; me tarwitsemme lohduitusta elämässäkin, te etsitte sitä wasta tuonelassa.

Dikein sanottu, Israeli, huusi moni Herroista, ja Talon-pojat hieroivat lakkiansa kammenden wälissä katsoen ystämällisesti Israelin puoleen.

Siinä samassa tuli Emändä kyökistä saliin, joka oli suuri huone ja jossa wieraat näin juttelivat keskenänsä. Ot-tain vastaan ruoka-aineita Palwelioilta ja Pijoilta, ja laitellen niitä pöydälle, sanoi Emändä surullisesti: hyvät wieraat, me olemme kauan Isändää odotelleet, Jumala tiesi mitä on tainut tapahtua hänelle metsässä; ei hän ole koskaan näin kauan päiwällisetä wiipynyt, ja

— 8 —

minä tein pahoin, että en minä wieras-
ten tuloa hänellen ennen ilmoittanut.

Jumala warjelson wahingosta! huo-
kasivat meikäläiset sydämeistä. Hän on
ensimmäinen, kuului ääni joukosta, ja
te, hyvä Emända, olette toinen, joille
ylhäiset ja alhaiset kaikki suovat onnea
ja pitkää ikää. Hän opettaa meidän poi-
kamme, te meidän tyttäremme työn-
teidiksi, siwentyeen ja rehelliseen elämään.

Minä kiitän sekä Isännän että o-
maista puolestani, wastasi Emända, ja
sanoi vielä: aika kieldää hyviä töitä
matkimasta, ja nälkä waatii ruumiin
ravintoa. Istukai päin pöytäään, hy-
wät Ystävät, korkeat ja alhaiset, miehet
ja waimot; ottakai tila missä sopivan
löydätte.

Mutta nyt tapahtui, koska Eukin
meikäläisistäkin aiwan siwollisesti paik-
kaansa etsi, että wanha Paawali jäi ti-
lata seisomaan. No, Paawali, sanoi
Emända, mitä sinä ympärilles katselet?
Wanhat jalkani wiivyttiwät minua, ei
tässä näy enää tyhjää tilaa, wastasi

Paawali. Emändä kutsui Paawalia wiereensä istumaan ja Jfännän istuimella aterioitsemaan, koska Jfäändää ei vielä kotia kuulunut.

Tästä nousi seurawainen kanssa-puhe aterian aluksi.

Paawali. Hywä Emändä! Kuingas sopii minun siellä wapa-sukuisten ja korkeitten keskellä istua, joka on kunnia-paikka? Kyllä minulle täällä alemman-kin wertaisteni seassa tilaa tehdään; annawat ne minulle tilan työsfäkin.

Emändä. Joka ottaa tilan työsfä, sille annetaan tila kunniasa. Rebellishyys on itsestänsä kunnia, waan ei korkeus. Tule ylös istumaan, ja pidä tunnin werta Jfännän wirtkaa pöydässä; sinä olet sitä kauan pellolla pitänyt.

Paawali. En ole minä hywälle käs-kylle kuulematon ollut. (Hän astuu nöyrästi rohkealla siwendellä ylemmä ja istuu Jfännän tuolille.

Emändä. Tämä leipä, osottain kädellänsä leipä-koria, on sinun ahkeruus

des ja toimes kautta Jumalan siunauksella kasvanut.

Paavali. Jumala on lahjoittanut Isännälle mielä ja minulle voimaa, ja on totisesti siunannut runsaasti kaikki eteen ottamiset. Se on waan eroitus, että Isännän järki ja hywisyys päivä päivälä enenee, ja minun woimani päivä päivälä vähenee; hänen syndyessänsä olin minä jo aika-mies, ehkä me molemmat olemme tämän Howin maalla ensimmäisen päivän paisteeseen nähneet.

Emändä. Ja, ja, sinä olet kaulon elänyt, että ole aikaas turhaan wietänyt. Suokon Laimaan Isä, että kungin elämä olisi niin lohdullinen!

Paavali. Kiitos Jumalan! minä olen tytywäinen; minä wanhenen ja teen liittoa kuoleman kanssa, että hän minun helposti muuttaisi toiseen Howiin, toisiin töihin. Kyllä tässäkin vielä työtä kestää, mutta minun puutuwaiset jäseneni ei ole endisen mukaiset.

Emändä. Kyllä Isändä on sinun endisestä menostas paljon hywää jutellut.

Sinn rehellinen elämä-kertas ja liukas liikundos muistuvat useasti hänen mieleensä, ja joka erä kuin hän vielä näkee sinun wäsytteenä työstä palaten, lupaa hän sinua vanhana holhota, niin kuin sinä händä nuorena holhosit, koska hänen isänsä kuoleman kautta warhain pois kutsuttiin

Paawali. Voi, Emändä kulda niitä aikoja! (hän pyhkii wesi-pisareet silmistänsä) sydän hyppelee ilosta pomesani, kuin minä niitä aikoja muistelen. Hän rakasti minua niin kuin isänsä, ja minä olisin juosnut tuleen hänen edestänsä.

Emändä. Sinä teit Howillekin hyvä wää ylitse welvollisuuden, jota ei kukaan woinut sinulda waatia.

Paawali. Minun Torppani tila oli lähin Howia, minun sopi siis pitää huolen Howin töistä ja toimituksista; sillä tässä Howissa ei ole minun elämäni aikana Pehtooria ollut, ja nyt pitää Herra itse hyvästi Pehtoorin wirtaa.

Uika wietettin näin puheessa, sydtäissä ja juotaisissa. Tässä mainittiin yhden wiisautta, moitettin toisen tyhmyyttä ja wiskattiin koukku-sana kouku-sanaa vastaan.

Ruin tuli puhe maan wiljelemisestä, sanoi yksi Herroista: koko tämä Howi kaswaa riistaa ja on hyvässä toimesa. Jos ei huonoja Howia nähtäisi, olisin mimä pikainen päättämään, että kaikki maa pitäisi tehtämän Alustoiksi Herroille, jotka ovat oppineet, ja taitawat pitää paremman huolen niitun ja pellon ruokosta, ja opettawat Talon-poikansa järjellisembään wiljelemiseen.

Ai, hyvä Herra! vastaisi tähän perindö-mies toisesta kylästä, joka myös ystämyyden wuoksi oli kestiin kutsuttu, ja joka oli muinen ollut renginä tässä Howissa, — ei sillä tavalla pellon tyndö parane, eikä pelto-miehen arwo enene. Ei missään ole työ niin hupa kuin omalla pellolla, ja siunaus on runsas hupaisesta työstä.

Jos Talon-pojalla omallakin maalansa on vielä useasti wähemmän wii-

sautta toimituksissa, niin on hänellä Euitengin enemmän halua työhön, joka hänelle vapaasti hedelmitsee ja perustaa lastensa lastengin onnen maa-ilmassa.

Se on sen tähden parempi, niin kuin tämän Howin hyvä Isändä jo on alkanut, että talon - poikaisetkin lapset kohtuullisesti koulutetaan ja opetetaan talon työt toimella ja järjestyksessä tähtämään, ja itse huonettengin rakennukset ymmärryksellä, vähemmällä kulumalla ja puun haaskiolla valmistamaan, niin että ne ovat terveelliset asua, kauniit silmälle ja hyvin sopiwaiset talon toimitukseen, waan ei niin kuin monessa maan paikassa nykyiseen aikaan yksin kaksin mökki sinne mökki tänne ahtaisiin ja likaisiin paikkoihin huonosti rakennettu.

Perindö-mies! sanoi Emändä, se on kaikki totta. Hyvät Herrat ja Ns-tävät! te kuulette, hän on itse Isändä maallansa; ja joka ei uskoisi hänen puhettansa, niin on totuus löytywä hänen pellollansa ja rakennuksissansa. Minä olin siis pikainen päättämään, jos ei myöskin tyhmiä Talon-poikia nähtäisi, et-

tä kaikki maa pitäisi oleman Työ-miesten hallussa, jotka sitä itse viljelevät. Ei se peltoa tarvitse, joka ei itse tyndää osaa, ja jos jokuu Herra tahtoisi maata omistella, opetelkon itsensä työtä tekemään; muutoin ei ole hän Talonpojan wertainen maan viljelemisessä. Herrat ovat wirka-miehiä, waan ei pelon tyndäjäitä, ja jos ei ole wirkaa joka miehelle, mengöt tähteet takaisin siihen säätyyn, joka he kaikki elättää; työssä ei kukaan nälkään kuole. Minun puolisoni sanoo useasti: ei ole surkeambata maan päällä, kuin nälkäisen Herran ylpeys ja herraisen Talonpojan tyhmyys.

Paawali, joka istui ajatuksissansa, nousi nyt seisomaan ja mainitsi hartaalla äänellä: Emändä, korkeasti kunnioitettava Emändä! wiisaus waluu teidän huulildanne. Te olette tänä päivänä ottaneet minulle kunnian, ja andaneet minulle Isännän wallan; sallikai, että me meikäläiset juomme teille ja Isännälle rakkaan muisto-maljan.

Ei ainoastansa he, waan kaikki me, sanoi yksi Herroista Emännälle, ennen

Kuin hän joutui kieldoon suunsa avata. Nyt täytettiin kohta pikarit oluella pitkin koko pöytä ja juotiin seisalla, koska kolme iloista hurrausta tarjoutuivat salin seinillä.

Tähän päättyi päivällinen ja kaikki olivat iloiset aterian jälkeen hyvän ravinnon nautittua.

Mutta ilo nousi korkeammalle ja kaikki hyppäsivät riemusta, koska sanottiin, että Isänsä jo täppi pellon läpitsä kotoa kohden. Wieraat menivät kartanolle häntä vastaan ottamaan. Emänsä wiipyi vielä askareissa, ja tuli vasta ulos juuri kuin Isänsä murheellisena kartanolle ehti, meni häntä kohden ja sanoi: nyt on sinun nimi-päiväs, ja tässä ovat hyvät wieraat; minä aivoin tehdä sinulle iloisen huomion, waan tein pahoin, kuin en minä asiaa ennen pois lähtäisi aamulla ilmoittanut. Nämät kutsutut ja kutsumattomat wieraat ovat kaikki sinun ystäviä.

Isänsä kiitti Emänsä ja sanoi hartaasti kaikille: terwe tuldua!

Hän näytti itsensä iloiseksi, mutta murhe lepäsi hänen kasvoillansa, josta Emändä ja wieraatkin kohta hawaittiwat. Kuitengan ei tahtonut ystävän näin pikaisesti syhtä kysyä.

Isästä, andain pyssynsä palveli-
alle, joka läsnä seiso, sanoi itse: tämä
ase on tänä päivänä puoli toista hen-
geä pelastanut.

Sekä Emändä että wieraat ihmet-
telivät tätä outoa kaks-haaraista puheta-
ta, ”puoli toista hengeä pelastanut”, ja
mitä sen merkittömän piti.

Isästä seljitti kohta asian lyhykäi-
festi seurawaisella tavalla: alkai ihme-
tellä, Ystävät, se on pelastanut minun
hengeni ja wanhan Hurttin puoli-hengeä;
pyssylläni pelastin minä hänen puoli-
kuolleena kahun kourista. Hurtti on
endinen ulos palwellut raju Sota-mies,
joka muinen oli minun kansani palwe-
luksessa, ja on nyt asunut waimoinensa
kahden pienen lapsensa kanssa minun a-
lustallani sydän maassa. Hänen hymä
ja ahkera waimonsa on kuollut näihin ai-

Foin', ja minä tahdoin mennä händä lohduttamaan, erinomattain, kuin hänen pienet lapsensa myös ovat molemmat olleet tauti-wuoteessa. Minä lähenein hänen asundo-tilaansa, mutta wähdän matkan päässä siitä rupesti kuulumaan ensin eläimen karjuminen, sitte karhun rähinä, ja viimein ihmisen hirmuinen woivotus ja apu-huuto. Minä riennän lähemmä mitä jalalta pääsen pysähtyä hana ylös vedettynä, ehdin paikalle — — o, Jumala armahda! lehmä on rewittynä siwulla, ja Hurtti karhun alla huutaa apua Jumalan ja Jesuksen tähden. Minä dikaisen pysähtyä ja ambuan karhun korwista läpitse, joka niin onnesti, että karhu kaatui seljällensä, eikä tauan huokunut hengeänsä. Minä menen luoksi, Hurtti on jo pyörtynään haawoissansa. Minä tuon wettä hatullani lähellä olewaisesta lähteestä ja wirwoitan händä. Minä tutkin ja sidoin hänen haawansa, jota warten täytyi riisua ja repiä paitani risoiksi. Hän jäi metsään kuusen juurelle lepäämään, ja minä kiirehdin toiseen kylään, joka oli Howia lähembänä, lähetin miehiä reellä ja hewoisilla händä noutamaan, kärkein sai-

raasta tänne Howiin kuljettamaan, jossa on minulla lääkityksiä händä parandaa, ja lapset tuodaan hänen kanssansa.

Hurtti oli metsässä niini-puita etsimässä, ei kaukana Usunnostansa, koska Karhu syöksi hänen lehmänsä päälle. Hän juoksi awuksi firwes kädessä, löi Karhua kohden firweellä, se painoi pänsä, firwes lensi ylitse haavoitain kuitengin Karhun, ja warsti katkesi Hurttin kouriin. Nyt oli Karhu kirkussa, syöksi haavoittajansa päälle, sai kiini olkapäähän ja puri kaulan wasemmalda siwulda läpitse ennen kuin Hurtti sai Karhun poski-karwoista kormain alda kiini, niin että hän esti kidan ja hambaat enembää wahingoittamasta, mutta hän kombastui puun juuriin ja raatelia repi vielä kynsilänsä minun lähestyisäni. Tämä on surkea sanoma ja oli kauhea katsella, — — — mutta olkan iloiset; Jumala on johdattanut minua hätäisen awuksi, ja minä olen maksanut Hurtille wanhan welkani. Hän taitaa olla lapsinensa kohta täällä; waan minun on nälkä ja olen ra winnon ansainnut.

Isändä meni nyt päivälliselle, ja wieraat juttelivat keskenänsä, erinomattain tästä hirmuisesta tapauksesta, kiitelien Isännän miehuutta, rohkeutta ja sulloista sydäntä, joka näin oman hengensäkin vaaralla toista auttoi; mutta seuran ilo tuli tämän tapauksen kautta vähennetyksi; yksi seiso, toinen istui portilla, rappuisilla, ja missä muutoin kartanolla tilaa oli, matkien Isändää ja Hurttia, semmengin Isännän uljautta, joka ei raatelemaa petoakaan peljännyt. He muistivat yhden tähän sopi waisen sanan-laskun: ei waara auttajaa peloita; waan ei kukaan arwannut wanhän welan maksoa Hurtille.

Yksi Herroista jutteli: he owat molemmat olleet sota-miehet, molemmat kowasti haavoitetut sodassa, jota on mahtanut tapahtua heidän keskenä niihin aikoihin; muuta welkaa ei ole mahdollinen ajatella heidän välillänsä. Isändä on jo muutoingin Hurtille paljon hmyyhtä osottanut, sekä nyt että ennen, koska Hurtti palweli samassa Komppaniassa, jonga Kapteini Isändä oli. Se on tosi, tämä Isändä tekee pienengin

työn suureksi, koska hyviä töitä palkitaan, eikä kehu töitänsä, niin kuin moni mieli-puoli niitä vielä walheellakin silittelee, taikka, joka vielä ilkeämbi on, moittaa toista itseänsä kiittäin. Tämä wanhasta wanhan totuuden: Ei narrin mielestä kukaan händä wiisaudessa voita. Toinen tapa on tällä miehellä, joka yksinkertaisuudella yksinkertaisuutta neuwoo, ja on wiisas wiifasten seassa. Minä muistan tässä nämätkin hänen merkilliset sanansa: Järki pitää järjellisesti käytettämän ja hywynyttä harjoitettaman, ei palkan etsinnönsä, waan hywynyden halussa; sillä kauppan teko ei käy laatuun Jumalan kanssa, eikä autuutta ostolla ansaita, se seura sydämen suloisuutta.

Hurtti on myös ollut rehellinen ja uljas sota-mies, suuri ja wäkewä, ei hängän paljon kerskaa. Hän on hywä muassa, mutta Jumala wastasta warjellen. Kyllä on hänestä saatu nähdä ja kuulla asioita muinoisessa sodassa. Karhu on hänen kuitengin viimein voitannut, ehkä hänellä itsellä oli kyllä kar-

hun voima ja rinda rohkea kuin jalopeuralla.

Isänsä, joka ensin puki paidan päällensä sen rivoiksi remityn siian, oli joutuisasti aterioinnut, ja tuli myös ulos seuran keikelle Kartanolla. Tästä lensi kysymys kysymyksen päälle Isänsän korviin. Vanha welka oli kuningin mielessä, joka tarvitsi seljitystä, ja jokinainen odotteli Isänsän wähän pitkemmää puhetta Hurttin elämästä. Moni rukoili hänsä näitä tietoja.

No, kuulkai sitte, hywät Ystäwät, sanoi Isänsä ja alkoi puheensa: Hurtti on endinen haamoista parandanut elli kappaleista toistain kookoon pandu sotamies, niin kuin te melkein kaikki tiedätte. Me olemme yhdessä sotaa käyneet ja olemme molemmat katselleet lähellä kuoleman filmiin. Kerran tapahtui, että Sota-joukot elli Armeijat joutuivat rinda-suin toinen toistansa vastaan. Sota oli werinen ja kauhea, ja tappelus kesti monda tundia, — — — minä lepäsin jo haavoitettuna nurmella — — — wihollisen miekka, toistain nostettuna ja

Kärki minua kohden, oli valmis andamaan minulle viimeisen lähettyksen iänkaiikkisuuteen, — — — mutta siinä silmän räpäyksessä syöksä Hurtti, lendäin niin kuin nuoli lähelle, ja halkaisi sapellilansa vihollisen hatuttoman pään kahtiaksi, että puoliskat kaatuivat olka-päille ennen kuin ruumis maahan langesi. Sitte tembaisi hän minun syliinsä ja kandoi pois heroisten ja miesten jaloista Urmeijan taka lääkärien holhota, itse juoksi hän takaisin Komppaniaan esimerkillänsä ja werellänsä voittoa ostamaan, joka viimein paljolla werellä kauheasti lunastettiin. Jumala säästi kuitengin hänen hengensä, mutta ruumis oli haavoilla täytetty. (Hän pyhkii pisareita silmistänsä ja koko seura, moni katkein kaswonsa, hötkää isossa äänessä.) Nyt, hyvät Ystäväät, olengo minä maksanut wanhan welkani? Seura waikeni, eikä saanut lukea sanaa suustansa.

Isändä olisi vielä haastellut, mutta nyt tuodaan Hurtti reessä puoli-kuoleena ja yldä werisenä kartanolle, ja lapset itkein juoksewat siwulla. Kaiikki katelewat sairasta, ja Isändä sanoo: näin

werisenä tuotiin hän muinen takaisin so-
dasta, koska hän ensin minun pelasta-
nut oli. Nyt ovat myös haavat sy-
vät, mutta miehellä näkyy olewan wie-
lä voimaa. Isändä astuu lähemmä sai-
rasta, ja puhuu hänelle. Sairas, joka
vielä kuulee ja näkee, ei voi enää was-
tata, vaan ottaa hiljaa Isännän kä-
den kammendensa wäliin sormet ylenne-
tyinä taivasta kohden, katsoo hänen
puoleensa ja katsoo lastensa päälle.

Isändä ymmärsi asian, ja sanoi
lohdullisella äänellä, jota ei matkien tul-
kita tainne: mene Herran huomaan! lap-
set ovat minun. Se on kallis perindö
sinulda, josta minun pitää tilin teke-
män Jumalan ja ihmisten edessä.

Hurtti hellitti Isännän käden, sulki
silmänsä, awasi ne jälle taivasta koh-
den, ja nukkui kohta niin kuin hiljai-
seen uneen. — — —

Jumala olkon hänen sielullensa ar-
mollinen! sanoivat ja ajattelivat läsnä
olewaiset itse kukin puolestansa.

Sydö-ja Ilo-Paulu.

Nälkä nähdään ilkeällä,
riemu työnsä täyttäjällä,

Itku ombi ihmisellä
syndymässä syndisellä;
mutta ilo ihanainen
itkusta on alkawainen.

Joko hyvät huwitukset
taiikka työt ja toimitukset
ovat aina alkeheissa
päivän valon waljetessa.

Huwitusten huminasta,
työstä aiwan ahkerasta
Eukin Eandaa Eotiansa
todistuksen tunnosfansa.

Mutta mikä pysywämbi
liene ilo lembeämbi:
huwitusten hymä hetki
taiikka työmme rakas retki?

Huwitusta harjoitellen,
työtä hymää tutkistellen,
huwitus on työksi halpa,
työ on onni, synnin salpa.

Työmme tarhan täytettyä,
päivän hywin päätettyä,
juotavana waitk' on west,
mieli ombi niin kuin mesi.

Rehnot ovat teikikutukset,
huonot kaikki huwitukset,
koska työ on mailla vielä,
täyttämät miehen tiellä.

Gloinen on miehen mieli,
juljistaa sen joka kieli,
koska työ on täytettyä,
päivä-kausi päätettyä.

Missä toimi taitawambi,
siellä halu hartahambi
työstä työhön terwehenä,
mesi mielen särpimenä.

Katso, päivä paistawainen,
koko luondo liikkawainen
aina pysyy pyörimässä,
wääntämätä wierymässä.

Näimä warhain walmis meillä
olkon kukiin toimen teillä;
muutoin ombi muttuwainen
meno, riemu riutuwainen.

Sota-Laulu.

Halpa ombi hengi miehen
 paenneena paikastansa,
 wangiuteen waipuneena,
 waan ei sullotun sodassa,

Ah, auta Isä armias!

Iemitä Luoja laupias!

surkea sota aina;

sodassa suotta surmataan.

ja hirmuisesti hukataan

lempeän armos laina.

Waan jos on sotaan waatimus,

ja kurja käypi kutsumus

majasta majaan vielä, —

jos waarassa on wapaus,

niin olkon tämä tapaus

woitoksi waaran tiellä.

Niemuinen, rakas rauhasa,
 waan kowa, kylmä sodassa
 on sydän Suomalaisen.
 Hursteasti hymät sotivat,
 ja vihollisen voittawat
 pelmosta pakowaisen.

Ei orjallinen olendo,
 arvolle surman awendo,
 Euin onnen päivä koita.
 Ei waino eikä wiettelys,
 ei vihollisen willitys
 rautaista rindaa woitta.

Ei woita wieras miekalla,
 ei wäkewällä wallalla,
 Euin sotii kolo kansa, —
 Euin suojaa Eulin suojelee,
 ja wapautta warjelee —
 oikeaa, omahansa.

Jos vapaus on maarassa,
ja vieras wiipyy majassa,
weriä wuotaa woipi.

Kilwassa käywät naapurit,
kattumat Suomen sangarit,
kuin sota-torwi soipi.

Hartaus hymään Halbiaan,
ja muisto jalon Isän-maan
on isäin indo meillä, —
on indo rakas rauhasa,
waan wieraan surma sodassa,
werisen wainon teillä.

~~318. III. 181.~~

From. Mannoh. I

M B 9592

